

ASIKKALA, KURHILA, APPOLANTIEN MAA-AINESALUE LUONTOSELVITYS 2024

Marko Vauhkonen

4.12.2024

ASIKKALA, KURHILA, APPOLANTIEN MAA-AINESALUE LUONTOSELVITYS 2024

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Aineisto ja menetelmät	3
2.1 Selvitysalue	3
2.2 Lähtöaineisto	3
2.3 Maastotyöt	5
3 Tulokset	5
3.1 Yleiskuvaus.....	5
3.2 Arvokkaat luontokohteet ja lajiesiintymät	6
4 Lähteet ja kirjallisuus.....	7

Kansi: Näkymä nykyisen ottamisalueen reunalta.

Pohjakartta ja ilmakuva © Maanmittauslaitos.

Valokuvat © Marko Vauhkonen.

1 JOHDANTO

Asikkalan kunnan Kurhilan kylässä sijaitsee maa-ainesten ottamisalue Kurhilantien (maantie 3174) länsipuolella ja Appolantien eteläpuolella. Kohteelle suunnitellaan maa-ainesten ottamistoiminnan laajentamista.

Suunniteltua ottamistoimintaa varten on haettava maa-aineslain mukainen lupa. Lupakäsittelyä varten tarvitaan selvitys alueen luonnonoloista ja luontoarvoista.

Luontoselvitysalueutta kutsutaan tässä raportissa Appolantien maa-ainesalueeksi. Sen luontoselvitys tilattiin Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä, jossa työn on tehnyt biologi, FM Marko Vauhkonen.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Selvitysalue

Luontoselvitys käsittää suunnitellun ottamisalueen, joka sijoittuu kiinteistölle 16-409-9-65. Selvitysalueen pinta-ala on noin 1,5 hehtaaria ja sen rajaus ilmenee kuvasta 1.

2.2 Lähtöaineisto

Appolantien maa-ainesalue sijaitsee Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014:ssa osoitetun valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen sekä vedenhankintaan sopivan pohjavesialueen rajalla. Alueella ei ole voimassa yleis- tai asemakaavaa.

Esiselvitysvaiheessa tarkistettiin selvitysalueen ja sen lähiympäristön aiemmat luontotiedot ympäristöhallinnon rekistereistä ja paikkatietoaineistoista (Suomen ympäristökeskus, Avoin tieto), Suomen Lajitietokeskuksesta (www.laji.fi) ja Suomen metsäkeskuksesta (www.metsakeskus.fi). Lisäksi tehtiin selvitysalueen kartta- ja ilmakuvatarkastelu sekä suunniteltiin maastotöiden toteuttaminen tarkemmin.

Appolantien maa-ainesalueelta tai sen lähialueelta (etäisyys enintään 1 km) ei ole em. lähdeaineistoissa tietoa arvokkaista luontokohteista lukuun ottamatta Sammalsupan aluetta. Tämä kohde on rajattu Suomen metsäkeskuksen paikkatietoaineistossa metsälain 10 §:n mukaiseksi erityisen tärkeäksi elinympäristöksi. Sammalsuppa sijaitsee Evontien eteläpuolella, lähimmillään Appolantien maa-ainesalueen rajasta noin 570 metriä etelään päin.

Suomen Lajitietokeskukseen on tallennettu Appolantien maa-ainesalueelta ja sen välittömästä läheisyydestä ainoastaan lintuhavaintoja, jotka liittyvät selvitysalueen läpi kulkevaan Luonnontieteellisen keskusmuseon linnustonseurannan vaikiolinjaan. Ainoa tallennettu huomionarvoisen lajin havainto koskee hömötiaista 3.6.2009. Laji on luokiteltu (Hyvärinen ym. 2019) nykyisin Suomessa erittäin uhanalaiseksi (EN). Maa-ainesalueella ei ole hömötiaiselle sopivaa pesimäympäristöä.

Kuva 1. Luontoselvitysalueen rajaus (sininen viiva) kartta- ja ilmakuvapohjalla.

2.3 Maastotyöt

Luontoselvitys tehtiin asemakaavatarkkuutta vastaavasti soveltaen ympäristöhallinnon julkaisemia ohjeita (Mäkelä & Salo 2024, Nieminen & Ahola 2017, Sierla ym. 2004). Työssä hyödynnettiin alueen aiempia luontotietoja (ks. alaluku 2.2). Maastossa käytettiin GPS-paikanninta, jolla rajaukset, luontokohteet ja lajien havaintopaikat voitiin paikantaa riittävällä tarkkuudella.

Luontoselvityksen maastokäynti tehtiin 9.9.2024. Selvitysalue (kuva 1) käveltiin kattavasti läpi. Maastossa inventoitiin kohteen kasvillisuutta siltä osin kuin se oli ajankohta huomioiden mahdollista. Kasvillisuudesta ja putkilokasvistosta kirjattiin muistiin yleiskuvaus ja mahdolliset erityispiirteet.

Lisäksi käynnillä selvitettiin arvokkaiden luontokohteiden esiintyminen. Näitä ovat mm. luonnonsuojelulain 64 §:n mukaiset suojellut luontotyypit, vesilain 2 luvun 11 §:n ja 3 luvun 2 §:n mukaiset pienvesikohteet, metsälain 10 §:n mukaiset elinympäristöt ja Suomessa uhanalaiset luontotyypit (Kontula & Raunio 2018a, b). Lisäksi arvioitiin, onko alueella kohteita, jotka täyttäsivät METSO-ohjelman kriteerit (Syrjänen ym. 2016). Todetut luontokohteet rajataan kartalle ja arvotetaan.

Huomionarvoisten putkilokasvilajien (luontodirektiivin liitteiden II ja IV(b) lajit, erityisesti suojeltavat, valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit, silmälläpidettävät sekä muut vaateliaat tai harvinaiset lajit) esiintyminen inventoitiin maastokäynnillä siltä osin kuin se oli ajankohta huomioiden mahdollista. Todetut huomionarvoisten kasvilajien esiintymät paikannetaan ja niistä kirjataan ylös mm. runsaustieto.

Luontoselvityksen osana arvioitiin huomionarvoisen lajiston (luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) lajit, erityisesti suojeltavat, valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit, silmälläpidettävät sekä muut vaateliaat tai harvinaiset lajit) kannalta merkittävät elinympäristöt tai kohteet sekä mahdolliset lisäselvitystarpeet.

3 TULOKSET

3.1 Yleiskuvaus

Nykyinen maa-ainesten ottamisalue käsittää suuren osan selvitysalueesta. Alue on laajalti kasvitonta ja sitä luonnehtivat jyrkät törmät, kivi- ja maa-ainekasat sekä tasattu sorapohja. Niukan kasviston lajeja ovat mm. ahosuolaheinä, lillukka, metsälauha, lampaannata, rohtotädyke ja maitohorsma. Ottamisalueen reunoilla on hieman puiden taimia (mänty, koivu, pihlaja).

Selvitysalueen rajaukseen sisältyy puustoisia reuna-alueita, joita ei ole vielä avattu maa-ainesten ottamiseen ja joita toiminnan laajentaminen koskee. Alueen länsireunalla on ensiharvennettua mäntyvaltaista taimikkoa, joka on kehittymässä nuoreksi kasvatusmetsäksi. Sekapuuna esiintyy vähän koivua ja kuusta (kuva 2). Pohjois-koillisreunan puusto on enimmäkseen varttunutta, mutta nuoriakin puita

esiintyy. Pääpuulaji on koivu, jonkin verran tavataan kuusta sekä hieman mäntyä ja haapaa. Selvitysalueen etelä–kaakkoisreuna on pääosin varttunutta kasvatusmetsää, jonka sekapuuston muodostavat kuusi, koivu ja mänty (kansikuva). Alikasvoksena tai pienpuustona on myös pihlajaa ja niukasti katajaa.

Kasvillisuus on koko alueella tuoretta–kuivahkoa kangasmetsää. Kenttäkerroksen lajisto on tavanomaista: mustikka, puolukka, metsälauha, oravanmarja, sananjalka, kultapiisku, maitohorsma, kielo, kangasmaitikka, metsätähti ja kevätpiippo.

Kuva 2. Varttunut taimikko ottamisalueen länsireunalla.

3.2 Arvokkaat luontokohteet ja lajiesiintymät

Selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse Natura 2000 -alueita, valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteita, luonnonsuojelualueita, suojeltuja luontotyyppjä tai luonnonmuistomerkkejä.

Maastoseelvityksessä ei todettu kohteita, jotka täyttäisivät luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien, vesilain 2 luvun 11 §:n ja 3 luvun 2 §:n mukaisten pienvesikohteiden tai metsälain 10 §:n mukaisten elinympäristöjen kriteerit. Appolantien maa-ainesalueella ei ole Suomessa uhanalaiseksi luokiteltuja (Kontula & Raunio 2018a, b) luontotyyppjä tai METSO-ohjelman kriteerit (Syrjänen ym. 2016) täyttäviä kohteita.

Luontoselvityksen maastokäynnillä ei tehty havaintoja huomionarvoisista (ks. alaluku 2.3) putkilokasveista tai muista eliölajeista. Lajiston kattava selvittäminen ei ollut mahdollista maastokäynnin ajankohdan vuoksi, mutta luonnonolojen ja kasvillisuuden perusteella voidaan päätellä riittävällä varmuudella, ettei alueella todennäköisesti esiinny huomionarvoisia putkilokasvilajeja. Nykyisellä ottamisalueella ei todettu kasvistoltaan merkittäviä paahdealueita, eikä sillä arvioitu olevan erityistä merkitystä ko. elinympäristöjen hyönteislajiston kannalta.

Maa-ainesalueen koillisrajalla kasvaa muutama haapa, mutta niissä ei todettu koaloja eikä selvitysalueen puolella ole liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä. Maastossa ei todettu lepakoille soveltuvia lisääntymis- tai levähdyspaikkoja (ml. talvehitimispakat) eikä potentiaalisia tärkeitä saalistusalueita (vrt. SLTY 2023). Alueella ei arvioitu sijaitsevan kirjovertkkoperhoselle soveltuvia lisääntymispaikkoja, sillä lajin toukkien ravintokasvi kangasmaitikka esiintyy liian niukkana.

Appolantien maa-ainesalueella ei arvioitu olevan muita huomionarvoisten eliölajien kannalta tärkeitä tai merkittäviä elinympäristöjä tai kohteita. Selvitysalueen luonnonolojen ja tehdyn asiantuntija-arvioinnin perusteella ei ehdoteta täydentäviä lajistonselvityksiä.

4 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 5/2018:1–388.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 5/2018:1–925.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korj. p. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023:1–374.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017:1–278.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.
- SLTY 2023: Lepakkokartoitusohje 2023. Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille. – Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 63 s.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. – Ympäristöministeriön raportteja 17/2016:1–75.